

*Załącznik
do Uchwały Nr XIII/65/2016
Rady Gminy Świdziebnia
z dnia 31 marca 2016 r.*

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY na lata 2016 - 2018

Gmina Świdziebnia

I. Wprowadzenie

Rodzina to podstawowa komórka życia społecznego, najbliższe człowiekowi środowisko życia i zaspokajania podstawowych potrzeb. Jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka, który ma ogromny wpływ na jego rozwój, kształtowanie osobowości, zaspokajanie potrzeb biologicznych, psychicznych i emocjonalnych. Właściwie funkcjonująca rodzina, konsekwentnie realizująca swoje zadania daje poczucie wartości, bezpieczeństwa, przynależności.

Początek XXI wieku przyniósł ze sobą wiele zmian społecznych, politycznych, gospodarczych, ekonomicznych i kulturowych. Zmiany te mają pozytywny jak i negatywny charakter. Przyczynami problemów współczesnych rodzin jest między innymi pogorszenie sytuacji ekonomicznej poprzez bezrobocie, niskie płace, wzrost kosztów utrzymania i kształcenia. Czynniki te wpływają negatywnie na rodzinę i jej rozwój. Istnieją jeszcze inne niepokojące aspekty wynikające ze skrajnych postaci dysfunkcyjności i są najczęściej wynikiem zbieżności niskiego statusu ekonomicznego, społecznego i kulturowego rodziny. Są to uzależnienia, bezradność opiekuńczo - wychowawcza, przemoc. Rodzina dysfunkcyjna nie potrafi sprostać obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny. Coraz częściej zdarza się, że dom staje się dla członków rodziny miejscem w którym brakuje poczucia bezpieczeństwa wynikających z braku możliwości czy też nieumiejętności zaspokojenia potrzeb zarówno materialnych jak i psychicznych. Dlatego też w takich sytuacjach rodzinę należy szczególnie chronić i wspierać.

Powołując się na art. 2 i art. 3 ustawy o pomocy społecznej do zadań pomocy społecznej należy m. in. umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości jak również wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Dalej powołując się na ustawodawcę zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Natomiast art. 2 ust. 1 ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135) definiuje wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych jako zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Opracowanie i realizacja zadań w zakresie wsparcia i pomocy rodziny te należą do zadań własnych gminy (art. 176 w/w ustawy).

Gminny Program Wspierania Rodziny poprzez realizację zadań określonych w cytowanych wyżej ustawach ma na celu przywrócenie zdolności do pełnienia funkcji rodziny poprzez pracę z rodziną zapewnienie jej pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Utworzenie systemu wsparcia dzieci w rodzinach mających problemy w pełnieniu ról opiekuńczo – wychowawczych pomoże efektywniej zrealizować zamierzone cele. Realizacja Programu powinna opierać się na zintegrowanej współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także z kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Działania na rzecz rodziny wynikają bezpośrednio z aktów prawnych, m.in.:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz.1390),
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2016 r., poz. 169 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 z późn.zm.),
- ustawa o karcie dużej rodziny (Dz. U. z 2014 r., poz. 1863 z późn.zm.),
- ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195).

II. Diagnoza

Diagnoza lokalna została opracowana na podstawie danych z Urzędu Gminy Świdziebnia, Wydziału Oświaty Gminy Świdziebnia oraz danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dane demograficzne na dzień 31 grudnia 2015 roku

Liczba mieszkańców w Gminie Świdziebnia – 5 323 osób, w tym 2 679 kobiet i 2 644 mężczyzn.

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców z wyszczególnieniem na wiek

Wiek →	0-2	3	4-5	6	7	8-12	13-15	16-17	18	pow. 18
Liczba osób	175	65	122	72	57	317	179	134	72	4 130

W ciągu roku 2015 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdziebni udzielił pomocy 407 rodzinom (w tym 227 dzieci).

Tabela nr 2. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej

Wyszczególnienie		Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Rodziny ogółem	1	248	950
W tym rodziny z dziećmi (wiersz 3+4+5+6+7+8+9)	2	195	874
Liczba dzieci w rodzinie: 1	3	47	147
2	4	72	297
3	5	50	256
4	6	16	95
5	7	6	41
6	8	2	21
7 i więcej	9	2	17
Rodziny niepełne ogółem (wiersz 11+12+13+14)	10	24	75
Liczba dzieci w rodzinie: 1	11	12	29
2	12	7	21
3	13	2	9
4 i więcej	14	3	16

Tabela nr 3. Powody przyznania pomocy

Przyczyna trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	172	667
Bezdomność	0	0
Bezrobocie	99	370
Niepełnosprawność	53	175
Długotrwała lub ciężka choroba	4	9
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem:	138	641
W tym rodziny niepełne	24	75
Rodziny wielodzietne	72	416
Alkoholizm	0	0
Zdarzenie losowe	25	72
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	6	22

Z powyższych danych wynika, iż z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych zmagają się 138 rodzin w tym 24 rodziny niepełne. Jest to druga po ubóstwie (172 rodziny) przyczyna trudnej sytuacji w rodzinie i stanowi ponad 34% wszystkich rodzin korzystających z pomocy. Kolejną przyczyną ubiegania się o pomoc jest bezrobocie (99 rodzin).

Na terenie Gminy Świdziebnia znajdują się cztery oddziały przedszkolne z klasami „0”: w Świdziebni, Janowie, Michałkach i Zasadach. Wychowaniem przedszkolnym objętych jest w sumie 100 dzieci.

Tabela nr 4. Oddziały przedszkolne na terenie Gminy

Ogółem liczba dzieci	Oddział przedszkolny w Świdziebni	Oddział przedszkolny w Janowie	Oddział przedszkolny w Michałkach	Oddział przedszkolny w Zasadach
100	51 dzieci	15 dzieci	17 dzieci	17 dzieci

Edukacja szkolna w zakresie podstawowym realizowana jest w 4 szkołach podstawowych i gimnazjum.

Tabela nr 5. Szkoły na terenie Gminy

Szkoła	Liczba dzieci
Szkoła Podstawowa w Świedziebni	288
Szkoła Filialna w Michałkach	25
Szkołą Filialna w Zasadach	23
Szkoła Podstawowa w Janowie	85
Gimnazjum w Świedziebni	177
Razem	598

Rodziny których dochód nie przekraczał 150% kryterium ustawowego określonego ustawą o pomocy społecznej mogły skorzystać z pomocy w formie dożywiania w szkole w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W 2012 r. 226 dzieci ze szkół podstawowych, gimnazjum i ponadpodstawowych skorzystało z wyżej wymienionej formy pomocy, tym 32 dzieci do 7 roku życia.

W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub te prawa są ograniczone dzieci postanowieniem sądu trafiają do rodziny zastępczej lub w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

III. Cel Programu

Utrzymanie dziecka w rodzinie lub jego powrót do rodziny jest głównym celem programu, dlatego praca z rodziną powinna by realizowana w oparciu o potrzeby dziecka.

Główny cel Programu: ***Wspieranie rodzin w przywracaniu ich funkcji do pełnienia swoich zadań.***

Cele szczegółowe:

1. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.
2. Diagnozowanie i monitoring potrzeb i problemów rodzin.
3. Integrowanie i doskonalenie systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.
4. Poprawa warunków i funkcjonowania rozwoju dziecka w rodzinie.
5. Uwrażliwianie środowiska lokalnego na problemy rodziny i potrzeby dziecka.
6. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

IV. Adresaci

Odbiorcami programu są rodziny z terenu Gminy Świdziebnia z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, zagrażającymi umieszczeniem dzieci w placówkach opieki zastępczej lub takie których rodzicom odebrano bądź też ograniczono prawa rodzicielskie poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

V. Zasoby

Instytucje i organizacje działające na rzecz wspierania rodziny:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny;
- placówki oświatowe;
- ośrodek zdrowia;
- Policja;
- parafie.

VI. Zadania i wskaźniki

Cel szczegółowy	Zadania	Wskaźniki
<p>Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.</p> <p>Uwrażliwianie środowiska lokalnego na problemy rodziny i potrzeby dziecka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - informowanie o potrzebach i zagrożeniach rodziny - organizacja spotkań lokalnych z udziałem specjalistów na temat rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań i uczestników z udziałem specjalistów
<p>Diagnozowanie i monitoring potrzeb i problemów rodzin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - szczegółowa diagnoza rodzin objętych Programem - monitorowanie sytuacji bytowej dzieci w rodzinie - monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci w rodzinie <ul style="list-style-type: none"> - monitorowanie realizacji obowiązku szkolnego przez dzieci - monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii osób uzależnionych, monitorowanie przebiegu terapii - monitorowanie sytuacji dzieci i rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy lub długotrwała choroba 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci i rodzin objętych monitorowaniem w poszczególnych zadaniach.
<p>Integrowanie i doskonalenie systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania robocze przedstawicieli instytucji działających na rzecz wsparcia rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - protokoły ze spotkań przedstawicieli instytucji działających na rzecz wsparcia rodziny,
	<ul style="list-style-type: none"> - wypracowywanie procedur służących wyłonieniu środowisk wymagających wsparcia - wypracowanie procedury dotyczącej analizy sytuacji rodziny pod kątem zasadności przydzielenia asystenta rodziny - wypracowanie i wdrożenie standardów pracy z rodziną objętą wsparciem 	<ul style="list-style-type: none"> liczba i opis wypracowanych procedur, liczba rodzin w tym dzieci objętych monitoringiem i procedurami,
	<ul style="list-style-type: none"> - umożliwienie udziału w szkoleniach i warsztatach przez asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń i warsztatów, liczba uczestników.

<p>Poprawa warunków i funkcjonowania rozwoju dziecka w rodzinie.</p>	<p>- zapewnienia pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom</p>	<p>– liczba i formy udzielonej pomocy, liczba rodzin i dzieci objętych pomocą</p>
	<p>- dożywianie wymagających tej pomocy dzieci.</p>	<p>– liczba dzieci objętych pomocą w formie dożywiania</p>
	<p>- zapewnienie osobom doznającym przemocy miejsc w mieszkaniach chronionych.</p>	<p>– liczba osób przebywających w mieszkaniach chronionych.</p>
	<p>- działania aktywizujące zawodowo i społecznie osób w rodzinach, które pozostają bez pracy w ramach projektu aktywnej integracji.</p>	<p>– liczba osób i rodzin objętych projektem, liczba i osób objętych kontraktami socjalnymi, liczba osób uczestniczących w kursach zawodowych, liczba osób, które podjęły pracę.</p>
	<p>- podnoszenie kompetencji osób w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poprzez organizowanie warsztatów, szkoleń, konsultacji o poradnictwa oraz udostępnienie literatury fachowej.</p>	<p>– liczba i rodzaj działań, liczba osób objętych działaniami, rodzaj grup zawodowych zaangażowanych w działania.</p>
<p>Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.</p>	<p>- zapewnienie pomocy asystenta rodziny rodzinom mającym trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych.</p> <p>- zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy.</p>	<p>– liczba asystentów zatrudnionych na rzecz Gminy Świdziebnia, liczba rodzin przydzielonych do asystenta rodziny.</p>

VII. Finansowanie

Finansowanie Gminnego Programu Wsparcia Rodziny na lata 2016 – 2018 odbywać się będzie w ramach środków własnych budżetu Gminy Świdziebnia, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

VIII. Monitorowanie

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdziebni. Monitoring i ewaluacja odbywa się będą poprzez przedkładanie przez Wójta Gminy Świdziebnia w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy Świdziebnia sprawozdań z realizacji Programu, sporządzanych na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów realizujących Program.